

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Рейко Анастасія

Науковий керівник – доц. Кондратюк А. Р.

РОЗВИТОК СМАКУ ЯК ОСНОВА ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Кожна сучасна незалежна держава потребує не тільки освічених людей із широким кругозором та чіткою громадянською позицією, але і багатих духовно, з розвинутою культурою почуттів. Тому питання естетичного виховання набуває актуальності. Однак важливою проблемою залишається визначення місця і ролі естетичного виховання в системі виховання взагалі.

Доволі довгий період педагоги намагаються зрозуміти: коли, як, де, яким чином необхідно здійснювати виховний процес, та які його особливості. У більшості випадків і сьогодні так званий «комплексний» підхід розуміють як взаємодоповнення патріотичного, естетичного, трудового, релігійного, екологічного та морального напрямів виховання. Проте низка педагогів схильні не розділяти виховний процес за напрямками, адже вважають його цілісним поняттям, яке має здійснюватись безперервно й без поділу. Вчені зазначають, що якщо говорити про естетичність самого процесу виховання, а не про естетичне виховання загалом, то розуміння ситуації кардинально змінюється. Наприклад, освітянський процес зовсім не є рівносильним виховному, а він лише створює передумови для виховання й самовиховання. Тобто, виховання – це не механізм впливу людини на людину, а вплив на умови й форми педагогічного процесу, які дадуть змогу особистості розвинути й укріпити свій духовний світ. [2, с. 299]

Говорячи про педагогічну мету, варто наголосити на тому, що часто моральні цінності особистості стають педагогічною ціллю, якої намагаються досягти методами впливу, примусу чи моралізації. Тобто, ціль – моральна, а методи – аморальні. С. Л. Соловейчик сформулював такий імператив педагогіки: «Досягай своєї мети тільки і виключно за свій власний рахунок, а не за рахунок дітей». Саме тому варто задуматись не над самим естетичним вихованням, а над естетичністю та гуманністю виховного процесу. Дитину виховує не мета та дії для її вдосконалення, а саме процес педагогічного спілкування з нею. Володимир Возняк вважає, що дійсною метою педагогічного процесу є досягнення самоцільності педагогічного спілкування. А це виражає естетичну сторону справи. [2, с. 301].

Цікаву концепцію естетичного розробив А. С. Канарський розглядаючи естетичність як чуттєве ставлення людини, її небайдужість, безпосередність та самоціль почуттів. Він вважав, що естетичні почуття породжуються не у зв'язку з потребою чи особистою цікавістю людини, а від імені людини взагалі, її невичерпного інтересу до життя. Тому об'єктом естетичного взаємозв'язку є не «естетичні властивості» предметів чи «естетична сторона» життя, а саме людське життя в цілісності всіх прожитих моментів. Тому логічним висновком є формулювання мети естетичного виховання як розвитку по-справжньому людського світосприйняття та правильного сприйняття всього людського. [2, ст. 299-303]

З огляду на це, метою мого дослідження є розуміння основ естетичної сторони виховання, можливих методів розвитку естетичного смаку, дослідження та аналіз особливостей формування естетичного смаку та розгляд ефективних методів розвитку та виховання смаку у підростаючого покоління.

В умовах технологічного та інформаційного прогресу особистість розвивається акселеровано. Тепер на людину мають вплив не тільки сім'я чи школа, а й, значною мірою, засоби масової інформації, які досить часто блокують розвиток естетичного індивідуального смаку, оскільки певною мірою нав'язують так звані «норми», відмінні від загальноприйнятних, які молоде підростаюче покоління сприймає за належне. Це зумовлено певними особливостями вікових психологічних процесів організму та несформованим механізмом аналітичного

мислення. Як результат, це призводить до відсутності правильно та вчасно розвиненого почуття прекрасного, а також індивідуального, особистого світобачення та світосприйняття.

Першим, хто вжив термін «смак» саме у естетичному значенні був іспанський мислитель сімнадцятого століття Грасіан-І-Моралес. Поняття позначало можливість пізнання людиною прекрасного та здатність суб'єктивно оцінити певний твір мистецтва. Відомо, що питання смаку набуло широкого зацікавлення у французькій суспільній думці 17-18 ст. Раніше цю тему розвивали такі постаті як Нікола Буало, Франсуа де Ларошфуко, Вольтер (Франсуа Марі Аруе), Шарль-Луї де Монтеск'є, Клод Адріан Гельвецій та інші. Епохи класицизму та Просвітництва пояснюють смак як пізнавальну здібність, схожу на здатність переживати певні почуття, діяти раціонально та розсудливо. Е. Шефтсбері, Е. Бьорк та Ф. Хатчесон вводять сенсуалістичне трактування смаку. Його розуміють як внутрішнє почуття, що має певну схожість із симпатією або отриманням задоволення. А І. Кант визначає смак як можливість естетичного судження зробити загальнозначущий вибір. Тобто, саме смак дає змогу людині дати певну оцінку чомусь, порівнявши своє судження із чужим. Кантівське вчення свідчить про те, що смаки є індивідуальними, проте одночасно можуть мати щось спільне. Як результат, постає питання, на яке важко знайти відповідь стосовно об'єктивності суджень, адже смак може мати й індивідуальні риси, й суспільні. [3, с. 54-55]. Часто кажуть: «На колір та смак – товариш не всяк», і це означає те, що кожна людина має право індивідуально оцінити те чи інше явище. Проте досить часто в суспільстві вже є сформоване поняття естетичного й неестетичного, що базується на вподобаннях більшості. В наш час почуття прекрасного буває викривленим, бо часто освітні заклади не створюють належних умов для розвитку естетичного смаку. Теоретична основа для забезпечення умов для виховання естетично розвиненої особистості визначається державними документами. Це: Закон України «Про освіту», Державна національна програма «Освіта (Україна 21 століття)» та інші концепції. Вони вимагають від навчальних та виховних закладів ознайомлення та занурення школярів чи студентів у музику, літературу, образотворче мистецтво, а також вимагають інформування учнів про здобутки української та зарубіжної культури, надбання народної творчості, забезпечення якісної й глибокої художньо-естетичної освіченості й вихованості особистості. [1, с. 2-3].

Про потребу розвивати особистість естетично, художньо й поетично згадує низка письменників, педагогів і діячів культури. Ставлення до світу саме з естетичної точки зору формується і розвивається протягом усього життя, проте не кожен період життя є сенситивним для вчасного розвитку естетичного смаку. [1, с. 3-4]. Існує певна вікова межа — від 13 до 20 років, саме у цей період формуються основні соціальні характеристики особистості. Педагоги та психологи у своїх дослідженнях стверджують, що за останні роки рівень естетичної діяльності дітей, який проявляється вже в ранньому віці підвищився [3, с. 55]. Цінність кожної людини полягає саме в її оригінальності й неповторності. Це досягається тим, що в процесі становлення особистості на неї діє та впливає суміш духовних орієнтацій та соціокультурних цінностей. У результаті, кожна дитина чи людина перебуває в унікальних умовах свого становлення. [3, с. 55].

Поряд з розвиненим естетичним смаком виділяється ще й спотворений та нерозвинений смаки. У першому випадку люди, котрим притаманний такий смак, отримують задоволення від споглядання потворних явищ, їм байдужа краса. Недоліком спотвореного смаку є поширення негативних оцінок щодо навколишнього, що пеє суспільні смаки, й призводить до розвитку інтересу до аморального чи жакливого, під виглядом «модного». [4, с. 380-395]. Нерозвинений смак притаманний людям низького рівня культури, які рідко звертаються до художніх цінностей. Їм важко розрізнити добре та погане, красиве та потворне. Вони не можуть аргументувати те, чому саме їм щось подобається чи не подобається, їхні судження можуть варіюватись, а вподобання діють «тут і зараз». Таких людей влаштовує їхня позиція, тому дійшовши певного рівня, вони рідко продовжують вдосконалюватись духовно та внутрішньо. [4, с. 380-395]

Говорячи про нестачу естетичного смаку, варто зазначити, що це прояв поглинання усього, що оточує, без аналізування чи формування власної позиції. Людина використовує усі визнані суспільством культурні чи естетичні цінності, росте без власного світосприйняття. Вона нездатна самостійно вдосконалюватись та наповнювати себе духовно. Зазначається, що якщо людина буде регулярно контактувати з людьми із добре розвиненим смаком та стикатися

з естетичними цінностями, то вона зможе перевиховати у собі нерозвинений естетичний смак й стати повноцінною довершеною особистістю, використовуючи вдалі методи виховання естетичного смаку.

Проаналізувавши дослідження деяких філософів та педагогів стосовно естетичного виховання, мені стало зрозумілим наступне: «...традиційних підходів до формування естетичного смаку старшокласників шляхом вироблення мистецьких навичок, знайомства з творами мистецтв на уроках літератури, образотворчого мистецтва, музики явно недостатньо. Потрібні більш ефективні методи формування смаків, які не заперечують попередніх надбань в цій галузі, а доповнюють їх з урахуванням всіх вищесказаних думок. Доречним є звернення до медіа-освіти, яка може допомогти старшокласникам краще адаптуватися в світі медіа-культури, засвоїти мову засобів масової інформації, навчитися аналізувати так звані медіа-тексти і тим покращити рівень сформованості естетичних смаків» [5, с. 96-97]. «Організація виховання як творчого процесу передбачає ставлення вихователя до учня старшого шкільного віку як до особистості. Тому провідним методом естетичного виховання старшокласників у позакласній роботі школи виступає метод творчого діалогу, коли вчитель і учень спільно шукають і знаходять відповіді на питання, що дає можливість послідовної самореалізації особистісних сил.» [5,с. 120]

Таблиця 1.

Методи естетичного виховання			
Метод непримусового привчання, вправи в практичних діях.	Метод навіяного переконання - дозволяє виховати у дітей естетичне сприйняття та елементи художнього смаку	Метод спонукання до співпереживання, емоційної чуйності до прекрасного і засудження потворного в навколишньому світі.	Метод пошукових ситуацій, спонукання дітей до творчих проявів.

Недарма кажуть, що ми всі родом з дитинства. Становлення повноцінної та неповторної особистості розпочинається ще з малих літ, тому виховання повинне бути якісним та цілеспрямованим. І розвиток естетичного смаку відіграє в цьому процесі важливу роль. Суспільство потребує цікавих, неординарних людей, які є всесторонньо розвинутими. Такими людьми важко маніпулювати, тому у держави є шанс уникнути моральної та духовної деградації. Необхідно формувати у дітей почуттєву культуру, заохочувати їх поважати культурну і мистецьку спадщину, розвивати мислення та виховувати у них патріотизм і почуття прекрасного.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блудова Ю.О. Формування художньо-естетичного смаку в молодших школярів засобами регіональної культурно-історичної спадщини. Наукові записки кафедри педагогіки. 2015. Вип. 38.
2. Возняк В.С. Метафізика розсудку і розуму: Спроба несистематичної самокритики. Київ, Редакція часопису «Самватас», 1994. 340 с. («Уртекст»; Бібліотека часопису «Самватас». Том третій) (Російською мовою)
3. Левчук Л.Т., Панченко В.І., Оніщенко О.І., Кучерюк Д.Ю. Естетика. / за ред. Л.Т. Левчук. К.: Вища школа. 2006.
4. Мовчан В.С. Етика. Навчальний посібник. К.: Знання, 2007. 483 с.
5. Стрілько В.В. Формування естетичних смаків старшокласників у роботі загальноосвітньої школи. / за ред. Н. Калашник. Харків: Колегіум, 2011.

Жук Лілія

Науковий керівник – доц. Іванців О. В.

ДІЛОВИЙ ЛИСТ ЯК РІЗНОВИД КОМЕРЦІЙНОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

Дослідженням листа в системі комунікації займалося багато вчених, що пов'язано з високою його значущістю у загальній структурі економічної діяльності людини. Тексти